

Magazín priateľov a cestujúcich Košickej detskej historickej železnice

PLNOU PAROU AJ NA JESEŇ

Text a foto: Ľubomír Lehotský

Tak, ako býva radostný, ale poriadne hektický začiatok sezóny, aj koniec leta a začiatok jesene patrí na Košickej detskej historickej železnici k tým dynamickým a pestrofarebným obdobiam. Je to najmä kvôli viacerým podujatiam, ktoré si našli obľubu verejnosti a miesto v kalendári práve v tomto čase. Spoločne tak prežijeme doslova dni plné pary, nabité oddychom a zábavou, nesúce príliehavý názov: „**Plnou parou vpred!**“

Viacdnňové podujatie v tomto roku podporil **Košický samosprávny kraj, mesto Košice a NN životná poisťovňa**. Aj vďaka tejto podpore sa verejnosti predvedú všetky parné a dieselové lokomotívy detskej železnice, animátori so zaujímavým programom, hasiči, divadielko a mnohí ďalší účinkujúci.

Predskokanom podujatia je jazda historickými motorákmi na Bardejovský jarmok 27. augusta (potrebná rezervácia e-mailom: rezervaciekhkv@gmail.com), alebo sobotňajšie popoludnie priamo v Čermeľskom údolí, kedy pri príležitosti výročia Slovenského národného povstania odvezieme na Alpinku malých aj veľkých cestujúcich, pre ktorých bude okrem slávnostnej vatry prichystané aj

zábavné popoludnie pre najmenších a akčné ukážky zásahu Policajného zboru SR.

Napriek tomu, že 29. augusta je pondelok, jazdíme plnou parou vpred aj s parnou lokomotívou. V utorok a stredu budú nasadené obe motorové lokomotívy Danka a Janka a tiež všetky historické vagóny, pripravené zvládnuť nápor cestujúcich. No a už na dvere klope **1. september**, čo v našich podmienkach nie je iba štátny sviatok - Deň Ústavy SR, ale aj **Deň železničky**, tentoraz so **Životnou poisťovňou NN**. Bude to slávnostný deň, počas ktorého si pripomenieme 60. výročie sprejazdnenia celej pionierskej železnice. Vystúpia folkloristi, divadelníci, indiáni, zbojníci a populárni hasiči s historickou technikou. **Každý deň jazdíme až do 4. septembra**, a po tomto dátume už iba počas víkendov a sviatkov.

V priebehu septembra a októbra je však pripravených viacero ďalších podujatí aj na veľkej trati.

Už 3. septembra vás pozývame na Deň železnice v Humennom, kde budú účinkovať aj dva populárne motoráky „Hurvinky“ z KHKV a vydajú sa na jazdu do Medzilaboriec. Táto

istá zostava historických motorákov pod názvom Tokajský expres vyrazí aj do Čerhova na tokajské slávnosti vína 24. septembra, aby už o týždeň vyrazili ako maratónsky vláčik z Košíc do Turne nad Bodvou, teda do stanice, odkiaľ vybiehali na košický maratón pred viac ako 90 rokmi prví atléti.

Kompletná zostava rušňov detskej železnice

NAVŠTÍVTE KOŠICKÚ DETSKÚ HISTORICKÚ ŽELEZNICU 2016

AUGUST - DECEMBER

- ◆ **27. august (sobota)**
Partizánsky vlak na detskej železnici.
- ◆ **27. august (sobota)**
Bardejovská strela – jazda nostalgickými vlakmi z Košíc do Bardejova. Viac na www.khkv.sk.
- ◆ **1. september (štvrtok)**
Plnou parou vpred s poisťovňou NN. Program pre rodiny s deťmi od 9:30 do 16:00 na stanici Alpinka.
- ◆ **3. september (sobota)**
Deň železnice v Humennom.
- ◆ **24. september (sobota)**
Tokajský expres. Odchod vlaku z hlavnej žel. stanice v Košiciach o 9:30. Viac na www.cerhov.sk.
- ◆ **1. október (sobota)**
Maratónsky vláčik. Informácie na www.khkv.sk.
- ◆ **1. október (sobota)**
Železničná noc svetiel.
- ◆ **8. október (sobota)**
Jazda do Lupkowského tunela. S detskou železnicou za hranice Slovenska do Poľska.
- ◆ **16. október (nedeľa)**
Margecianske fajnoty. Jazda Košice - Margecany pri príležitosti 80. výročia trate Margecany – Červená Skala. Informácie na www.margecany.sk.
- ◆ **30. október (nedeľa)**
Tekvicová sobota. Happening plný tekvic.
- ◆ **27. november (nedeľa)**
Mikulášsky expres na trati Košice – Prešov a späť. Informácie na www.khkv.sk.
- ◆ **3. december (sobota)**
Mikulášske jazdy na detskej železnici.

Sledujte nás na
www.detskazeleznica.sk
a na Facebooku.

KRONIKA DETSKEJ ŽELEZNICE

Text: Zuzana Lehotská, Ľubomír Lehotský, Igor Holéczy

Foto: R. Rudišin, M. Balkovský, Ľ. Lehotský, V. Haberland, I. Holéczy

2. JÚL

AKÉ BOLO VYSVEDČENIE?

V prvú prázdninovú sobotu sme tých, ktorí sa prišli pochváliť so svojim vysvedčením na detskú železnicu, odviezli bezplatne. Stačilo priniesť kópiu. Originál mohol pokojne ostať doma.

5. JÚL

DO STAREJ ĽUBOVNE NA CYRILOMETODSKÉ SLÁVNOSTI

Prázdninujúce deti a ich rodičia sa našimi motorákmi odviezli po jednej zo zabudnutých tratí (Lipany – Stará Ľubovňa) až do Starej Ľubovne na Cyrilometodské slávnosti pod Ľubovnianskym hradom. Voľné chvíle v cieli cesty si mohli spríjemniť prehliadkou stredovekého hradu, skanzenu ľudovej architektúry, ukážkou remesiel, folklóru či liturgie v staroslovienčine. Vlak tvorili dva motorové vozne radu 810 OZ Detská železnica Košice.

Ide o vozidlá československej výroby, ktoré patrili v 80-tych rokoch medzi najrozšírenejšie v republike.

30. JÚL

VLAKOM A LOĎOU DO SÁROSPATAKU

Posledný júlový deň sme sa vybrali do Stredy nad Bodrogom, obce, ktorú preslávila najnižšie položený bod na Slovensku. V osobnom prístave sme prestúpili na loď a rieku Bodrog sa preplavili až do maďarského mesta Sárospatak. Mesto je preslávené ako rodisko sv. Alžbety, vynikajúcim tokajským vínom a pivnicami. Na svoje si prišli aj milovníci histórie pri návšteve tunajšieho hradu a kovolejárskeho múzea.

7. AUGUST

OCKO, POĎ SA S NAMI HRÁŤ!

Popoludnie plné chlapeckých aktivít si užili všetci, ktorí k nám zavítali 7. augusta. Starostliví tatovia v sprievode detí cestovali za detský lístok a na konečnej stanici Alpinka si otestovali presnú

mušku pri strelbe na lietajúce guľôčky, pílili drevo a poznávali dreviny. Parkuristi z Family Gym Oáza predvedli dych vyrážajúce kúsky na zábradlí či vozňoch. Akcia sa vydarila aj vďaka spolupráci s Mestskými lesmi Košice, združením Archery Strike a spoločnosťou Wagon Slovakia Košice. Nechýbalo pískanie parnej mašinky Katky.

13. AUGUST

ŠTÍTNIČKÉ HRADNÉ HRY

Našimi 810-tkami sme sa tentoraz vybrali do Štítnika na Štítnické hradné hry. Navštívili sme vodný hrad, gotický kostol a expozíciu. Vláčikom sme sa previezli do neďalekej Ochtinej a Slavošoviec, kde sme okrem kostolov navštívili aj rodný dom P. Dobšinského. Cestujúcich zaujalo aj vystúpenia vokálnej skupiny Vesna, šermiarov, sokoliarov, folkloristov, remeselníkov a atrakcie pre deti.

NA TRATI SA PRACUJE

Brigádnicí – železničari, pod vedením nášho dobrovoľníka Jožka Mačaja a Martina Pustaia začali s prácou na trati už skoro ráno. Vtedy bolo totiž slniečko v Čermeli ešte celkom milosrdné.

Uplynulo celé desaťročie od chvíle, kedy sa naposledy pracovalo na oprave zvršku koľajiska Košickej detskej historickej železnice. Bolo teda otázkou času, kedy sa „traťováci“ v Čermelškom údolí objavia znovu. Nás teší, že sme našli pomocníkov nielen z radov dobrovoľníkov, ale voľný čas si našli aj niektorí železničari z veľkej „štreky“ a pomohli. Rovnako aj klienti z domova OÁZA – nádej pre nový život z Bernátoviec, pod patronátom kňaza Petra Gombitu, ktorí pomohli s prenášaním podvalov. Výsledkom je výmena a oprava viac ako kilometer

Kopácke práce a kľúčovanie drevín bolo doménu brigádnicov z Kostolians nad Hormádóm

dlhého úseku trate a tiež rekonštručia niekdajšieho šturcu v stanici Čermeli ešte z roku 1955 – 1956, čím sme si tak trochu pripomenuli aj okrúhle 60. výročie sprevádzkovania celej pionierskej železnice.

PRIBUDNÚ MECHANICKÉ NÁVESTIDLÁ

Vďaka daru Železníc Slovenskej republiky v podobe demontovaných a dnes už nepotrebných mechanických návěstidiel z rôznych kútov Slovenska, sa tieto opäť ocitli na trati detskej železnice v Košiciach. Pôvodné boli z „pionierky“ demontované začiatkom 90. rokov. Po ich opätovnom osadení nadobudne trať v Čermeli pôvodnejší charakter, aj keď spočiatku budú návěstidlá nefunkčné a slúžiace skôr ako historický exponát. V budúcnosti sa ráta aj s ich sfunkčnením, k čomu neustále prispieva aj ďalší nadšenec železničky Ivo Drozdy. Aj vďaka nemu sa na železnici objavili dva domiešavače plné betónu.

KRUTWIG SA ZABIEHA

Nový parný rušeň Krutwig sa už pomaly zabieha. Vychytávame detské choroby a chybičky. Viackrát bol na niekoľko jzd zaradený aj do riadnej prevádzky a nemal problém odvieš ani štyri vagóny. V spolupráci s majstrami z českého Žamberku však ešte stále doladujeme mašinku tak, aby zvládla náročnú prevádzku na horskej dráhe, medzi ktoré tá v Čermelškom údolí rozhodne patrí.

TÝŽDEŇ DOBROVOLNÍCTVA MÔŽETE STRÁVIŤ V ČERMELI

Týždeň dobrovoľníctva, ktorý sa už na Slovensku stáva tradíciou vo viacerých krajoch, sa bude tento rok konať aj na Košickej detskej historickej železnici. Počas siedmich dní, od 16. do 22. septembra u nás privítame individuálnych dobrovoľníkov i firemné kolektívy. Zapojiť sa môžete aj vy.

Na detskej železnici sa sústredíme najmä na manuálne činnosti, pri ktorých sa dá skvelo oddýchnuť a odreagovať na čerstvom vzduchu ak ste celý deň zatvorený v kancelárii, pri počítači alebo v aute. Na nástupnej stanici v Čermeli i na Alpinke je stále čo vylepšovať a skrášľovať.

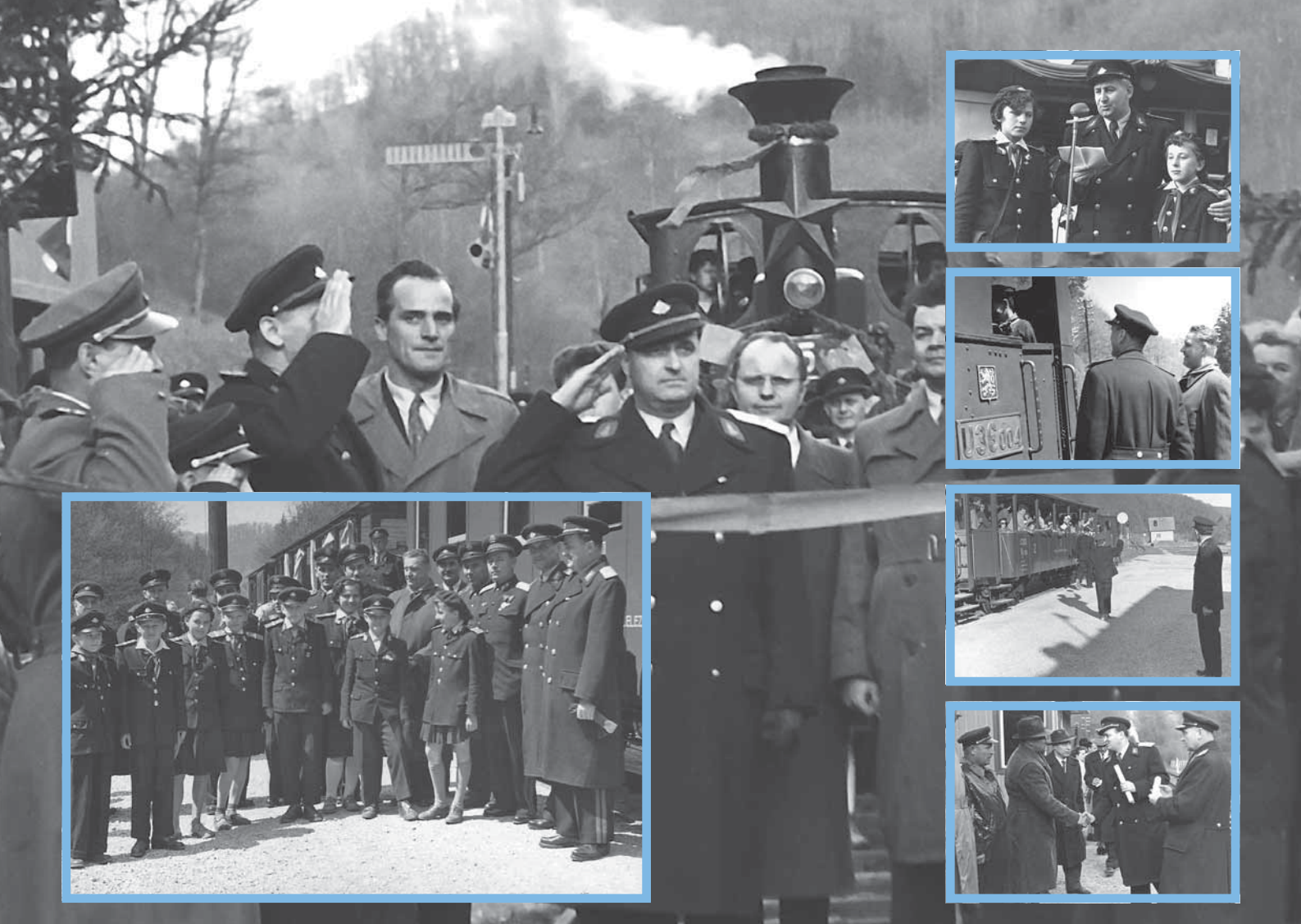
„Pekné počasie by sme chceli využiť na natieranie vozňov, rušňov, skeletov lokomotív, ktoré máme umiestnené na konečnej stanici na Alpinke, úpravu okolia, kosenie, vyrezávanie náletových krovin, či rekonštrukciu nášho prírodného amfiteátra,“ približuje Peter Kočiško z OZ Detská železnica Košice pripravované činnosti pre tých, ktorí sa od 16. do 22. septembra vyberú do Čermela. Odmenu pre všetkých bude dobrá nálada, jazda vláčikom a hrejivý pocit z nezištnej pomoci.

Týždeň dobrovoľníctva v Košickom kraji organizuje Dobrovoľnícke centrum Košického kraja. Pre tých, ktorí by radi pomáhali, ale vôbec netušia, k akej oblasti majú blízko, je počas celého týždňa nachystaná paleta dní otvorených dverí a workshopov v organizáciách. Znamená to, že dobrovoľník nepríde organizácii aktívne pomôcť, ale skôr sa pozrieť, ako fungujú, akých dobrovoľníkov potrebujú a možno sa rozhodne im pomáhať dlhodobu.

Hlavným partnerom podujatia je Košický samosprávny kraj. Aktivity tohto týždňa sú taktiež podporené aj z grantového systému Damko Magistrátu mesta Košice. Aktuálnu ponuku pre dobrovoľníkov nájdete na www.dck.sk/tyzden-dobrovolnictva/aktualne-ponuky/. Informácie vám radi podajú na čísle 0905 601 861 alebo e-mailom dck@dck.sk. Dovidenia na detskej železnici.

BUDOVATEĽSKÉ FINÁLE

Druhý úsek železnice slávnostne odovzdali do pravidelnej prevádzky prvou oficiálnou jazdou 1. mája 1956 o 16:00 hod. Na celej trati začali sezónne jazdiť každý deň dva vlaky, ktoré sa križovali v stanici Vpred. Personál z radov pionierov pod dozorom starších zamestnancov železnice dokázal denne vypraviť desať pravidelných vlakov. V prípade mimoriadneho záujmu ich počet mohol dosiahnuť až dvadsaťtri párov denne. Takýto rozpis jász platil napríklad v roku 1956 len do 16. októbra, potom ho nahradil tzv. zimný cestovný poriadok. Podľa neho mali premávať vlaky len dvakrát do týždňa, a to v sobotu a nedeľu.

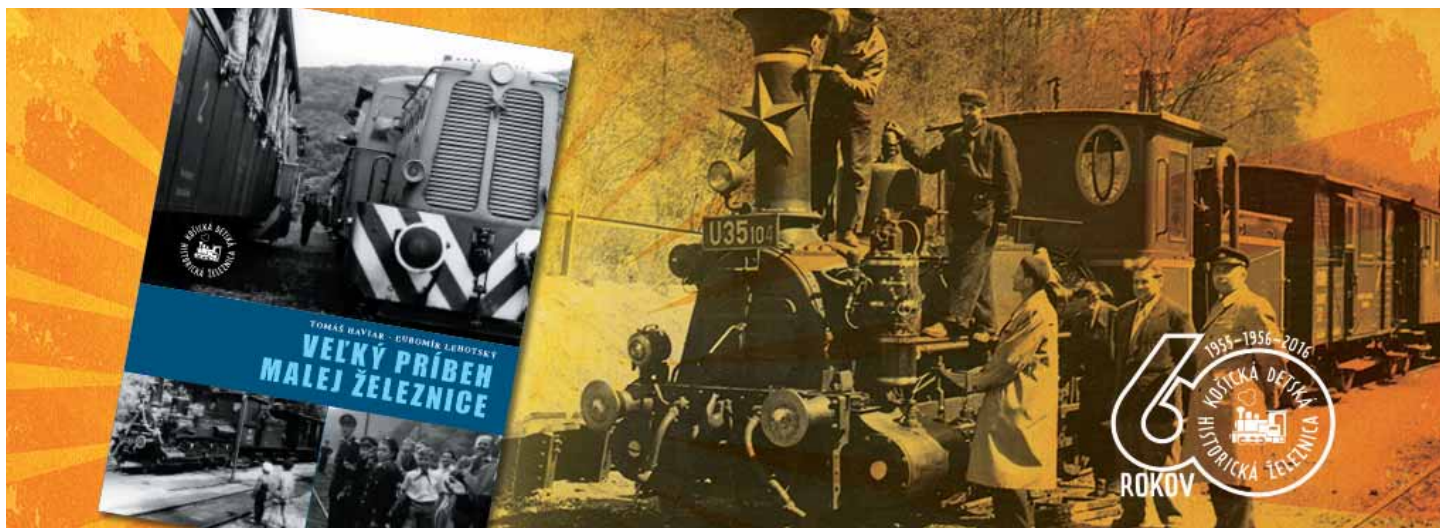
Stavba kontinuálne pokračovala druhou etapou, a to od km 2,160 do km 4,232. Pre druhý úsek platili rovnaké stavebné podmienky ako pre ten prvý. Stavať sa malo podľa vypracovaného technického projektu, ktorý vznikol následne po projekte prvej etapy. Navzdory charakteru trate najväčšie stúpanie dosiahlo „iba“ 23 ‰ medzi km 2,902 – 3,123. Na konci trate bola vybudovaná koncová stanica Pionier, pozostávajúca z dvoch koľají. Z hlavnej koľaje (č. 1) s užitočnou dĺžkou 110 m a vedľajšej (č. 2) 100 m dlhšej. Hlavnú koľaj ukončil projektant točňou za poslednou výhybkou č. 3 a zemnou zarážkou v km 4,241. Vedľajšia koľaj (č. 2) končila šturcom v km 4,232. Na druhom úseku trať taktiež prechádzala ponad Čermel'ský potok. V km 3,570 úrovňovo križila štátnu

cestu. Pretože išlo o cestu nadmestského významu s perspektívou posilňovania premávky, priestretie malo byť vybavené svetelnou výstražnou signalizáciou. Na stanici Pionier naplánovali dočasnú staničnú budovu na pôdoryse 25 x 6 m, postavenú z dielov starších barakov, rovnako ako predchádzajúce dve. Technický projekt trate bol dokončený Ing. Posypankom 12. januára 1956. Pôvodné trasovanie s ukončením v kilometri 4,232 bolo už krátko po odovzdaní projektovej dokumentácie zmenené. Nepoznáme presný dôvod neskorších úprav. Mohla to byť pravdepodobne reakcia na nedostatok materiálu či financií. Stanica Pionier bola posunutá nižšie do údolia a to tak, že koncové zarážadlo sa nachádzalo po novom v kilometri 3,941. Železnica nekončila na priestran-

stve pred chatou Alpinka, ale približne o 300 metrov nižšie. Zmenený projekt koncovej stanice bol projekčne ukončený 28. apríla 1956. Dispozične zostala v pôvodnej podobe, no stavitelia už vynechali točňu.

Práce na druhom úseku sa začali na jar roku 1956 a podľa zachovaných harmonogramov vieme reprodukovať ich pravdepodobný postup. Zemné práce vykonávalo osemnásť brigádnikov za pomoci bagra, piatich dumphov a buldozéra. Najskôr naviezli zeminu, ktorú nahrubo zarovnali strojmi, pneumatickými kladivami odstránili skalný masív, a potom priebežne tridsať brigádnikov opravovalo a upravovalo násypy a pláň.

Železničné teleso bolo na navážanie škvary pripravené k 31. marcu 1956.

Samotné naväzanie pomocou štyroch nákladných áut a dvadsiatich štyroch brigádnikov trvalo až do 27. apríla 1956. Postupovali od stanice Vpred po budúcu stanicu Pionier v pozmenenej polohe. Hneď po vyrovnaní škvárového podkladu začal rozvoz zvrškového materiálu. Na to bolo pridelené jedno nákladné auto a dvanásť brigádnikov. Montáž brigádnicky zabezpečovali zamestnanci traťových dištancií (ďalej TD). Podľa pôvodného harmonogramu ako prvá nastúpila 6. apríla 1956 partia z TD Michal'any. Zmontovali zvršok na úseku km 2,160 – 2,367 a vybudovali jeden most. Nasledovala TD Prešov, TD Žilina, TD Banská Bystrica, TD Poprad, TD Zvolen, TD Spišská Nová Ves, TD Rimavská Sobotka a nakoniec TD Košice, ktorá mala ukončiť práce na pridelenom úseku 30. apríla 1956. Po úprave projektu a dĺžky trate došlo určite aj ku reorganizácii prác. Jednotlivé partie mali od dvadsať

do päťdesiat členov. Po ukončení montážnych prác na pridelenom úseku nastupovali na definitívnu úpravu zvršku, podbíjanie a stavbu priepustov. Počas celej výstavby mali k dispozícii tridsať brigádnikov. Zamestnanci traťových dištancií, ktorí neboli z Košíc, prichádzali na stavbu postupne na trojdňové turnusy. V období od 16. do 18. apríla 1956 dokonca mimoriadne zastavovali rýchliky R38 a R35 aj v staniach Východná, Važec a Liptovský Hrádok, aby umožnili nástup zamestnancov.

Vrcholiace úsilie bolo treba patrične využiť aj na propagáciu, ale aj propagandu. Najžiadanejším formátom pre vtedajšiu tlač bola klasická budovateľská fotografia s patričným záväzkom a odhodlaním. Takéto fotografie vďačne ponúka obdobie tesne pred odovzdaním železnice, teda pred 1. májom, kedy noviny prinášali priebežné informácie o plnení socialistických predsavzatí. A tak sa k nám dostávajú informácie o jednotlivých kolektívoch a brigádnikoch:

„Železničiar – brigádnici Traťovej dištancie v Michal'anoch – sa zaviazali položiť na stavbe druhej časti pionierskej železnice v Košiciach 207 metrov železničného zvršku a vybudovať jeden most.“³⁴

Materiál na staničnú budovu získali v traťovom obvode Kuzmice a na pôvodnom mieste ju rozoberali od 4. do 7. apríla 1956. Po doplnení ju už ako stanicu Pionier opätovne stavali zamestnanci TD Košice od 20. do 28. apríla 1956. Poloha staničnej budovy bola určená operatívne, a to ešte pred definitívnym uzavretím zmien projektovej dokumentácie. Priebežne budovali priecestia v km 2,245 v termíne od 9. do 10. apríla 1956, v km 3,575

od 23. do 25. apríla 1956 a posledné v km 3,990 od 26. do 27. apríla 1956. Plánovanú točňu, tak ako pri stavbe prvej etapy, vynechali. S osádzaním zabezpečovacieho zariadenia v stanici Pionier sa začalo 25. apríla 1956 a už 29. apríla 1956 bola celá trať pripravená na skúšobné jazdy.

Druhý úsek železnice slávnostne odovzdali do pravidelnej prevádzky prvou oficiálnou jazdou 1. mája 1956 o 16:00 hod. Na celej trati začali sezónne jazdiť každý deň dva vlaky, ktoré sa križovali v stanici Vpred. Personál z radov pionierov pod dozorom starších zamestnancov železnice dokázal denne vypraviť desať pravidelných vlakov. V prípade mimoriadneho záujmu ich počet mohol dosiahnuť až dvadsaťtri párov denne. Takýto rozpis jazd platil napríklad v roku 1956 len do 16. októbra, potom ho nahradil tzv. zimný cestovný poriadok³⁵. Podľa neho mali premávať vlaky len dvakrát do týždňa, a to v sobotu a nedeľu.

Medzinárodná anglická škôlka / International English Daycare

Splash International

www.splashinternational.sk

All day English instructions and care for children 2 - 6 yrs.

Celodenná starostlivosť v anglickom jazyku pre deti vo veku 2-6 r.

Čas / Time
7 - 17 počas týždňa / on weekdays

Start September 2016!

Kontakt/Contact:
Splash International Kosice
Drábova 3, Košice
Email: splashkosice@gmail.com
Phone: +421 917 183 400

Anglické učebné materiály / English teaching materials!

Možnosť pokračovať na základnej škole.
Children can continue their education in our school.

Pozvánka na Košickú železničku

Vo štvrtok 1. 9. 2016 bude na Košickej železnici veľká udalosť, NN Životná poisťovňa Vás bude zabávať a každý, kto príde, bude hosť. Deťom balóniky nafúkame, za 3 góly sladkú odmenu k tomu dáme. Nebojte sa nemá to žiadny háčik, vymalovať si tam môžete aj svoj vláčik. Pastelky a farbičky maľovať budú aj vaše veselé tváričky. Celý deň od 9.30 do 16.00 vás čaká s NN len a len zábava, o ktorú sa košický tím postará.

Na vás záleží

	AUGUST, SEPTEMBER sobota, nedeľa a sviatky				
ČERMEL → Alpinka	9:20	11:20	13:20	15:20	17:20
ALPINKA → Čermel	10:00	12:00	14:00	16:00	18:00

	AUGUST pracovné dni a 2.9.				
ČERMEL → Alpinka	9:20	11:20	13:20	15:20	...
ALPINKA → Čermel	10:00	12:00	14:00	...	16:30

	OKTÓBER Iba v nedeľu. Mimoriadne premáva 1.10. 2016 (Noc svetiel) a nepremáva 2.10.2016				3.12 Mikulášsky vlak
ČERMEL → Alpinka	11:20	13:20	15:20	...	
ALPINKA → Čermel	12:00	14:00	...	16:30	

CESTOVNÝ PORIADOK

Vlak vždy ťahá motorový rušeň Danka Vlak ťahá parný rušeň Katka alebo alebo Janka. Vlak ťahá parný rušeň Katka alebo Krutwig do 1. októbra 2016.

Jazdíme na uhlie z firmy

KIMEX

ĎAKUJEME!

KOŠICKÁ DETSKÁ HISTORICKÁ ŽELEZNICA

PIONIERSKA ŽELEZNIČKA NAPLNILA MOJE DETSTVO

Text: Igor Holéczy

Foto: archív Katarína Kameníková, autor

Detskí železničari nastúpili na čermeľskú železnicu hneď od jej slávnostného otvorenia v roku 1955. Skupina úplne prvých pionierov nedávno zavítala na našu železničku a na svoje pôsobenie si radi zaspomínali aj po vyše 60 rokoch. Ich vzácne spomienky sme zachytili a postupne ich prinesieme v sérii rozhovorov. Ten prvý začíname s pani Katkou Kameníkovou, ktorá bola na železničke prvé štyri roky.

„Spomínam si, že pred slávnostným spustením železničky bol najprv vyhlásený konkurz na pionierskych železničiarov a ja som sa ho veľmi chcela zúčastniť. Konkurz sa konal vo vtedajšom Pionierskom dome, bola som smelá, nemala som trému a veľmi som chcela ísť na železničku. Pre deti to bolo pútavé a ja som vtedy mala 11 rokov. Túžila som byť sprievodkyňa, ale o tieto funkcie bol veľký záujem a tak som nakoniec v prvý deň bola revízorka,“ začala svoje spomínanie dnes dôchodkyňa pani Kameníková.

Prvý deň na železničke sa pre dodnes čipernú pani stal nezabudnuteľný. „Vlaky jazdili najprv bezplatne, popoludní sme už lístky riadne kontrolovali. V deň slávnostného otvorenia bol o železničku obrovský záujem, bola to veľká atrakcia a navyše vyšlo počasie,“ spomínala si zreteľne bývalá železničarka, akoby odvtedy ani neuplynulo viac ako polstoročie.

Pionierska železnička sa prísne riadila

podľa platných predpisov a na ich dodržiavanie dbali skúsení železničari. „Jednotlivé funkcie na železničke boli pridelené už na prvom „kastingu“. Rovno nás aj merali, bolo nám totiž treba ušit' uniformy, aby sme na slávnostnom otvorení mali každý dobre sediacu rovnošatu. Prísne nás však sledovali počas celého obdobia, čo sme tu slúžili. Vtedajší náčelník železnice sa

nás každé ráno najprv opýtal na známky v škole, nosili sme mu ukazovať žiacu knižku. Ak boli zlé, nasledovalo dočasné vyradenie zo služby. Železnička na nás pôsobila veľmi výchovne. V prestávkach medzi vlakmi boli školenia – ako zabrzdiť vlak, aké musia byť koncové svetlá, jednoducho všetky predpisy sme sa učili a každý to musel prejsť,“ ocenila aj po rokoch fungovanie železničky pani Kameníková.

Na železničke pôsobila až do roku 1959. V tom roku prešla na strednú ško-

Katarína Kameníková počas otvorenia železničky v roku 1955

lu a prestala byť pionierkou. Miesto tak musela uvoľniť iným deťom, obrovský záujem totiž stále trval. „Aj keď som prvý deň bola revízorka, veľmi som chcela byť výpravkyňa a veľmi často som aj výpravkyňou bola. Znamenalo to ovládanie odozdvádžky vlaku, príjem správy, zavádzanie mimoriadnych vlakov a podobne. Ale funkcie nám často striedali, robila som aj pokladničku. Cieľom bolo, aby každý komplexne spoznal prostredie železnice. Tak sme privoňali k železničnému remeslu,“ povedala počas návštevy Kameníková.

„Najprv sa nám na železnici všetko páčilo, ja som po základnej škole išla na gymnázium a prišli iné záujmy a na vysokú školu som už nakoniec nešla na železničné zameranie. Ale je to pre mňa stále jedno z najkrajších období môjho života a veľmi rada na neho spomínam. Na železničke sme samozrejme pracovali zadarmo, raz ročne sme však dostali voľný lístok na riadnu železnicu pre celú rodinu po celej republike. Navštívili sme Prahu, Karlove Vary... Boli sme radi, že sme tu mohli byť a že nám to naplnilo detstvo,“ uzavrela svoje spomienky bývala dobrovoľná železničarka.

Prví dobrovoľní železničari na návšteve po viac ako 60 rokoch. Katarína Kameníková uprostred v prvom rade.

RBULVÁR

JAKUB POHLY: NAŠIEL SOM TU DOBRÝCH KAMARÁTOV

Text a foto: Viliam Haberland

Koncom júla 2012 sme sa s mladším bratom a otcom vybrali na výlet do Košíc a navštívili sme aj detskú železnicu. Tam ma upútala dvojica chlapcov v mojom veku pobehujúca po stanici v modrých tričkách s nápisom „MLADÝ ŽELEZNIČIAR“, ktorí vypravili vláčik a neskôr aj kontrolovali lístky. Predstava pripojiť sa k nim sa mi veľmi páčila. O pár dní som nastúpil do svojej prvej služby. Spomína mladý železničiar Jakub Pohly (17), študent gymnázia na Poštovej ulici v Košiciach.

Aké boli začiatky?

Ako to už býva, trochu ťažké. Musel som sa veľa naučiť a prispôbiť sa novému kolektívu. Najväčší problém som mal a mám s dochádzaním. Bývam v Gelnici a vlakové spoje do Košíc mi nie vždy vyhovujú. Najťažšie to bolo počas víkendov, kedy som musel stihnúť vlak o pol piatej ráno, aby som mohol byť v Čermeli včas. Domov som prichádzal o pol deviatej. Aj z toho dôvodu som do Čermela chodil najmä cez týždeň.

Prečo sa tvojou najväčšou záľubou stala práve železnica?

Otec pracuje na železnici a tým pádom som mal k železnici vždy veľmi blízky vzťah. Už od detstva ma priťahovali vlaky a moje bydlisko, ktoré sa nachádza na jednej z najkrajších

železničných tratí na Slovensku (Margecany – Červená Skala), mi k tomu poskytovalo veľa možností.

Čo je tvojou úlohou počas služby na detskej železnici?

Najčastejšie som výpravca alebo sprievodca. Často však pomáham aj pri posune a pri výhybkách. V poslednej dobe distribuujem náš časopis R-žurnál, a teda je dosť pravdepodobné, že ho máte práve odo mňa.

Ako vyzerá bežný deň výpravcu na stanici Čermel?

Úlohou výpravcu je hneď ráno, po nástupe do služby odomknúť a večer, pred skončením zmeny zamknúť výhybky v stanici Čermel. Počas dňa obsluhuje staničný rozhlas, stará sa o poriadok vo vozňoch a na stanici a samozrejme to, čo je hlavnou úlohou výpravcu - vypravuje vlaky.

Na záver skús zhodnotiť, čo si sa naučil na detskej železnici za päť rokov tvojej činnosti.

Práca na detskej železnici mi dala veľmi veľa. Našiel som tu kolektív dobrých kamarátov (s rovnakou psychickou poruchou – železnica ☺), naučil som sa ako to funguje na železnici a v neposlednom rade som popracoval na svojich komunikačných schopnostiach v kontakte s cestujúcimi a návštevníkmi detskej železnice.

PREČO BYŤ MLADÝM ŽELEZNIČIAROM?

Text: Beáta Dobrodenková Foto: Martin Balkovský

Aj vy by ste chceli pomáhať na Košickej detskej historickej železnici v pozícii mladých železničiarov? Ak ešte stále váhate a máte pochybnosti, prezradím vám, ako to bolo so mnou.

Je to poslanie. O tom, že to tak je, vás presvedčí táto práca už od úplného začiatku. A veľmi nenápadne. U mňa to nemohlo byť inak. Na nábor mladých železničiarov som išla deň pred štátnym testom z francúzštiny. Možno som sa ešte mala vtedy pohrabať v knihách. Ale to by som dnes neprehadzovala svoju obľúbenú výhybku číslo 2, nedolievala olej do vagónov, neštikala ľuďom lístky a čo je hlavné: nemala takých úžasných priateľov. Personál detskej železnice, ako ste si už možno všimli, tvoria prevažne mladí ľudia. A tí, čo sú starší, alebo v dôchodkovom veku, nám s radosťou odovzdávajú svoje skúsenosti a delia sa o zaujímavé spomienky. A všetkých týchto ľudí spája predovšetkým láska k doprave, k vlakom, k oleju, ku kovu a krásnemu zvu-

Beáta Dobrodenková počas jedného z prvých školení na detskej železnici (tretia zľava)

ku týchto okúzľujúcich mohutných strojov. Vôňa pary je pre nás opojná a pískanie lokomotívy symbolom leta. Ide o akýsi pocit vnútorného naplnenia, pocit, že robím niečo zmysluplné, dôležité a trávim

že to nezvládnete, nebojte sa. Nik učený z neba nespadol a personál železničky vás zaškolí. U mňa to napokon síce jednotka zo štátneho testu z francúzštiny nebola, ale verte mi, nikdy som to neolutovala.

1955-1956-2016
60 ROKOV
KOŠICKÁ DETSKÁ HISTORICKÁ ŽELEZNICA
KOŠICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
KOŠICE
NN
KOŠICKÁ DETSKÁ HISTORICKÁ ŽELEZNICA POZYVA
PLNOU PAROU VPRED!
DEŇ ŽELEZNICE S POISŤOVŇOU NN
1. SEPTEMBER 2016
ODCHOD ZO STANICE ČERMEĽ 9.20 / 11.20 / 13.20 / 15.20 / 17.20
OSLÁVTE S NAMI 60 ROKOV TRATE ČERMEĽ - ALPINKA

BANSKÁ ŽELEZNICA DODNES PREMÁVA V BANI CÍGEĽ

Text a foto: Ľubomír Lehotský

Ako na pražskom Wilsonovom nádraží sa môže, pri troche fantázie, cítiť návštevník, keď príde na rozraďovaciu stanicu podzemnej železnice v bani Cígeľ. Všade samé miniatúrne vagóniky, vozíky, osobné vozne či elektrické lokomotívy. Nasadli sme a sfárali 2,5 km dlhú železnicu pod zem. Musím priznať, že jeden z najmladších skanzenov na Slovensku rozhodne zaujal.

DO ŽIVÉHO

Na začiatku neformálneho putovania svetom podzemia Hornej Nitry zažijete tak trochu malý kultúrny šok. Pre mnohých pozitívny. Spočíva hlavne v tom, že prichádzate do podniku a parkujete na parkovisku závodu presne tam, kde aj ostatní zamestnanci a baníci z okolia Prievidze, Novák či Handlovej.

„Baňa je stále činná, no tá časť, kde je banícky skanzen, je vyhradená už iba pre muzeálne účely. Štôľňa však bola živá až do roku 2013,“ hovorí Vladimír Považan, riaditeľ Združenia na záchranu baníckeho dedičstva Hornej Nitry, n. o.

SKANZEN

Po krátkej registrácii a zakúpení vstupeniek, začína viac ako polhodinová inštruktáž s videom, spomienkami a vysvetlením. Na konci príde aj na obsluhu samozáchraného prístroja, ktorý musí mať každý baník a v tomto prípade aj každý návštevník so sebou.

„Naším cieľom je nielen zachovať bezpečnosť, ale aj čo najhodnovernejšie ukázať návštevníkovi pravú tvár podzemia, v ktorom baníci trávajú pracovnú zmenu. Chceli sme umožniť návštevníkovi bezprostredný kontakt s priestorom, kde sa doluje, pracuje, ale aj kde baníci trávajú krátke chvíle oddychu, kde sa hovorí o bežných veciach a podobne,“ dodáva Vladimír Považan.

STANICA

To sa však už spolu so sprievodcom Antonom Pernišom vydávame do typických šatní s povestnými hákmi,

Elektrická banská lokomotíva v bani Cígeľ ťahá osobné aj nákladné vozne

ktorými sa až pod strop vytiahnú šaty a osobné veci baníkov. Po oblečení sa, obdržaní prilieb, lúčok a samozáchraných prístrojov sa vydávame na „stanicu“. Nastupujeme do miniatúrnych, nie veľmi pohodlných vagónikov a vyrážame vpred. Vlastne dole. Po asi štvrt hodinovej jazde zastavujeme na križovatke a akejsi malej výhybni. Kým vystupujeme, lokomotíva obieha súpravu. My sa vyberáme bočnou chodbou, po zahrdzavených a dnes už nepoužívaných koľajniciach ďalej.

ZDAR BOH!

Štôľňa nás víta nápisom s typickým pozdravom, ktorým sa baníci častujú celé stáročia. Začína prehliadka pod-

Prilbu, lampu a sebazáchraný prístroj už mám, môžem teda sfárať pod zem...

Výjazd z bane

Banské chodby sa bez koľajníc nezaobídu. Úzky rozchod dovoľuje výhybkám prekonávať aj ostré oblúky.

Ako na nákladnej stanici - zmenšenej

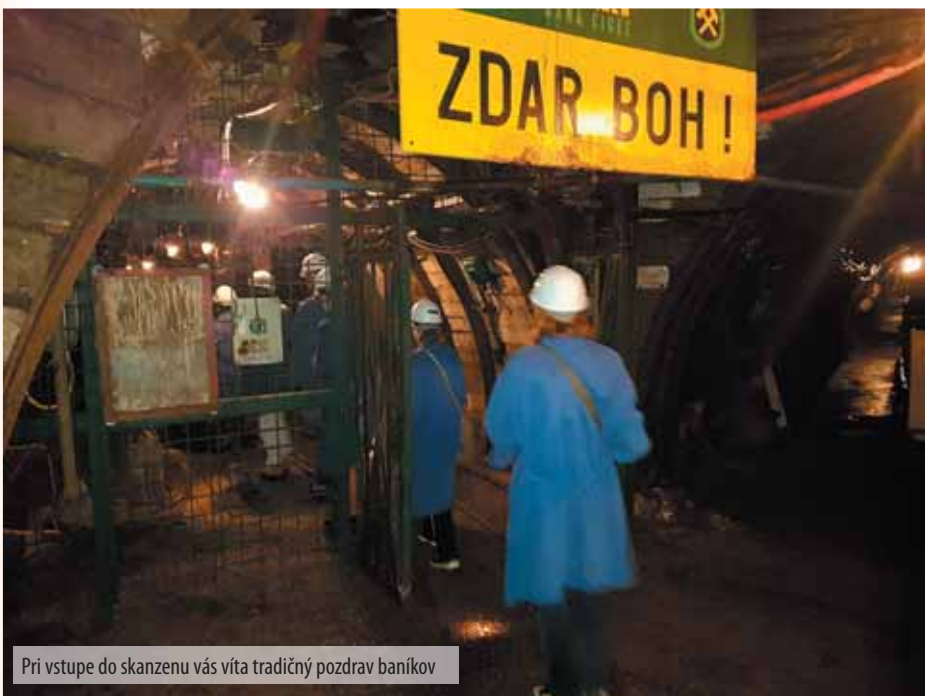
zemia, strojov, lokomotív, dúchadiel, zbjáčiek či kombajnov.

„Všetko tu zostalo takmer tak, ako v posledný deň ťažby,“ vysvetľuje sprievodca Anton Perniš a chopí sa banského telefónu. Z nevelkého reproduktora sa ozve hlas dispečera. „Zdar Boh, tu

Perniš. Sme tu devätnásti, hlásime sfáranie do bane,“ prihlási sa náš sprievodca. Na záver, v rámci prehliadky, púšťa dispečer ukážku sirény. Mráz nám prejde po chrbte, ešte šťastie, že sme v bezpečí, aj keď stopercentne sa to o bani povedať nikdy nedá.

NA SVETLE

Ešte si prezrieme bočné chodby s akými kancelármi a útulňami pre baníkov. Po dvoch hodinách nastáva čas, aby sme vyšli hore. Vláčik nachádzame tam, kde nás nechal. Natriasa

Pri vstupe do skanzenu vás víta tradičný pozdrav baníkov

Pri lokomotive sa autor článku radšej iba odfotografoval. Kabína rušňa sa mu zdala prímalá.

nás akoby na veľkej železnici. Klepot koľajníc a nejasné mihotanie za oknami vagónikov vyvoláva dojem, akoby sme sa ani netrmácali 10 kilometrovou rýchlosťou, ale rútili sa ako rýchlik. Konečne nad zemou. Bolo to milé, ale denné svetlo je denné svetlo. Napriek tomu sa tento banícky skanzen navštíviť oplatí.

Na záver upozornenie. Do bane sa musíte nahlásiť vopred. Denne sa organizujú maximálne dve prehliadky z kapacitných, aj bezpečnostných dôvodov. Zdar Boh!

Sprievodca Anton Perniš si pod zemou odkrútil 40 rokov a v bani pozná každý kút. Prirástla mu však k srdcu natolko, že s návštevníkmi pravidelne vstupuje do štólní aj v dôchodkovom veku.

Vladimír Považan pri úvodnej inštrukčnej o použití sebazáchraného prístroja

PODPORIŤ DETSKÚ ŽELEZNICU UŽ MÔŽETE AJ ONLINE

Text: Zuzana Lehotská

DARUJME.SK

Bránou do sveta online darovstva je portál Darujme.sk, kde sa občianske združenie Detská železnica Košice zaraďilo medzi sto podporovaných subjektov. Prostredníctvom tejto služby nás už viete podporiť aj priamo – jednorazovou finančnou čiastkou alebo pravidelným príspevkom. Stačí, ak na našej web stránke www.detskazeleznica.sk navštívite rubriku Pomôžte nám a vyplníte jednoduchý formulár umiestnený vpravo. Pred nami je výstavba staničnej budovy v Čermeli, preto je aj táto akcia zameraná na tento konkrétny účel. Vedľa tabuľky si môžete všimnúť číslo s aktuálne vyzbieranou sumou.

PODPORTE.SK

Ďalší z darovacích portálov funguje na princípe nakupovania vo vašich obľúbených e-shopoch. Odteraz, keď chcete urobiť radosť nákupom sebe alebo známym, urobíte radosť už aj detskej želez-

nici. Nebude vás to stáť ani cent navyše. Za tovar alebo službu zaplatíte rovnako, ako keby ste navštívili e-shop priamo. Podporiť našu organizáciu cez Podporte.sk nestojí nič navyše a napriek tomu môžete urobiť dobrý skutok a podporiť našu organizáciu.

Odkiaľ sa potom berú peniaze pre neziskové organizácie? Darcovský portál Podporte.sk odporúča užívateľom, aby nakupovali v e-shopoch, ktoré sú evidované na tomto webe. Za to, že príde zákazník do e-shopu a nakúpi, poskytnete e-shop odmenu. Túto odmenu daruje pre neziskovú organizáciu.

Stačí, ak si do svojho internetového prehliadača nainštalujete darovacie tlačítko – plugin. Návod na inštaláciu pluginu nájdete na www.podporte.sk/dalsie-informacie-2/229-navod-k-pluginu. Kompletný zoznam 400 obchodov a výšku podpory nájdete na stránke www.podporte.sk.

DOBROMAT.SK

Na podobnom princípe ako podporte.sk funguje aj portál www.dobromat.sk. Zaplatíte rovnakú sumu, ako keby ste

nakupovali v internetovom obchode priamo. Stačí, ak si do prehliadača pridáte pomocníka a nikdy tak nezabudnete svojím nákupom podporiť naše občianske

združenie Detská železnica Košice. Bez pomocníka je potrebné vždy pred náku-

pom navštíviť Dobromat, aby z nákupu mohla vzniknúť odmena pre združenie.

Peniaze pre združenie pochádzajú z provízie, ktorú internetové obchody zaplatia za každého zákazníka, ktorý nakúpi cez www.dobromat.sk. Výšku odmeny pre združenie sa dozviete pred samotným nákupom v okne, ktoré sa vám zobrazí, akonáhle vyberiete obchod a združenie a stlačíte tlačidlo „Začať nákup“. Niektoré obchody poskytujú rôznu províziu podľa druhu tovaru, ktorý nakúpate.

IDE TO AJ INAK

Ak sa vám u nás páčilo a chceli by ste nás podporiť, môžete tak urobiť aj inak ako priamou finančnou podporou. Možností je hneď niekoľko. Na detskej železnici by sme uvítali pracovné pomôcky, farby, laky, náradie, materiál a pod. Oceníme aj osobnú iniciatívu jednotlivcov, prípadne kolektívov, ktoré by chceli prispieť k obnove detskej železnice. Privítame zvarača, elektrikára, mechanika, sústružníka, maliara/natierača, stolára, záhradníka, vodára, kosca, dekorátora, krajčírka...

ĎAKUJEME za vašu podporu.

